

faktormi systémovej povahy (zrušenie niektorých výhod obsiahnutých v zákone 70/1997 Z. z., resp. obmedzenie podmienok ich uplatnenia, absencia krízových a vojnových konfliktov v krajinách pobytu), ale aj nejasnosťou perspektívy platnosti zákona 70/1997 Z.z. o zahraničných Slovákoch a ním garantovaného právneho štatútu. Výrazne retardujúco na vývoj záujmu krajanov o získanie štatútu pôsobilo najmä spochybňovanie účelnosti zákona č. 70/1997 Z. z. ako osobitnej právnej normy, zaznievajúce v kontexte diskusie okolo zákona o Maďaroch v susedných krajinách a tiež nekoordinované šírenie informácií o osude doteraz platného zákona, prenikajúcich z prostredia medzirezortnej komisie vytvorenej vládou SR na prípravu novely zákona o zahraničných Slovákoch. Naopak, akcelerujúcim činiteľom záujmu sa stal blížiaci sa termín vstupu SR do EÚ, podnecujúci najmä záujem Slovákov a ich potomkov z tzv. tretích krajín (napr. Juhoslávia, štáty bývalého ZSSR a tiež južnej Ameriky - Argentína, Chile, Peru). Z teritoriálneho hľadiska najväčší záujem o PZS, tak ako doteraz prejavovali najmä príslušníci autochtónnych slovenských menšín zo Srbska a Čiernej Hory - 192 žiadostí, z Ukrajiny - 110 žiadostí a z Rumunska - 107 žiadostí. Z ostatných štátov: z Rakúska - 25, NSR - 22 a z USA - 11 žiadostí. Extrémne nízky záujem k počtu osôb slovenskej národnosti naďalej pretrvával aj tento rok z Maďarska (7 žiadostí - celkovo za r. 1997-2003 - 71 žiadostí na cca 110 000 osôb).

### ***6.3. Ľudské práva a práva osôb patriacich k národnostným menšinám***

Slovensko sa v roku 2003 aktívne zapájalo do medzinárodných aktivít pri presadzovaní a dodržiavaní ľudských práv a práv osôb patriacich k národnostným menšinám. Predovšetkým v oblasti multilaterálnych vzťahov sme sa zaradili medzi krajiny, ktorých cieľom je prezentovať a snažiť sa o demokratizáciu a dodržiavanie ľudských práv vo všetkých krajinách medzinárodného spoločenstva. Naša krajina je na pôde Valného zhromaždenia OSN a najvýznamnejšieho ľudsko-právneho orgánu OSN, ktorým je Komisia OSN pre ľudské práva, stálym kosponzorom (podporovateľom) rezolúcií OSN o dodržiavaní ľudských práv vo viacerých krajinách sveta. Slovensko je zmluvnou stranou rozhodujúcej väčšiny mnohostranných dohôd OSN a Rady Európy v oblasti ľudských práv. Navyše podľa ústavy našej krajiny majú medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách prednosť pred zákonmi a ako súčasť vnútroštátneho právneho poriadku sú prameňom priamo aplikovateľného práva. V tomto kontexte podporujeme úsilie medzinárodného spoločenstva o posilnenie a reformu ľudsko-právneho mechanizmu vrátane efektívnejšieho fungovania monitorovacích orgánov systému treaty bodies a hlásime sa k myšlienke dôslednej implementácie ľudskoprávných dokumentov na národnej úrovni.

#### **V systéme OSN**

SR si aj v roku 2003 plnila svoje implementačné povinnosti k medzinárodnoprávnym záväzkom v oblasti ľudských práv. V dňoch 17. – 18. júla 2003 obhájila delegácia SR pred príslušným výborom OSN v Ženeve druhú periodickú správu SR k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach (ICCPR), ktorá bola predložená Výboru OSN pre ľudské práva 30. júla 2002. Správa obsahovala komplexnú informáciu o pokroku dosiahnutom v oblasti uplatňovania tohoto ľudsko-právneho dokumentu na Slovensku za obdobie posledných štyroch rokov.

Dňa 23. októbra 2003 bola Výboru OSN na odstránenie rasovej diskriminácie (CERD) postúpená štvrtá a piata periodická správa SR k Medzinárodnému dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie.

## **V rámci systému Rady Európy**

V súvislosti s monitorovacím mechanizmom RE v oblasti dodržiavania ľudských práv navštívila v apríli 2003 Slovenskú republiku delegácia Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ECRI). Návrh správy ECRI bol predložený na plenárnom zasadnutí PZ RE začiatkom decembra 2003 a monitorovacia správa o Slovensku k otázke rasovej diskriminácie a iným formám intolerancie bude oficiálne publikovaná začiatkom roku 2004.

SR podporovala proces rozširovania RE a v tejto súvislosti privítala prijatia Srbska a Čiernej hory do Rady Európy, ktoré sa uskutočnilo počas plenárneho zasadnutia Parlamentného zhromaždenia Rady Európy v apríli 2003.

V dňoch 5.- 6. novembra 2003 sa v moldavskom Kišineve uskutočnilo 113. zasadanie Výboru ministrov Rady Európy, na ktorom mala Slovenská republika svoje zastúpenie.

V súvislosti s tým, že od 1. 1. 2002 nadobudla pre SR platnosť Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov, predložila SR generálnemu tajomníkovi RE v decembri 2003 správu o implementácii charty v SR.

SR sa v roku 2003 podieľala na diskusii o problematike vytvorenia pan-európskeho konzultačného fóra pre Rómov na pôde Rady Európy. Prostredníctvom SM SR sa zúčastňovala aktivít pracovnej skupiny GT-ROMS, ktorá bola vytvorená s cieľom preskúmať možnosť a podmienky vzniku takéhoto fóra.

## **V rámci OBSE**

Dňa 2. decembra 2003 prijala Ministerská rada OBSE na svojom zasadnutí v Maastrichte „Akčný plán na zlepšenie situácie Rómov a Sintov“ a „Akčný plán boja proti obchodnovaniu s ľudskými bytosťami“. Na ich príprave SR aktívne participovala.

## **7. INFORMAČNÁ ČINNOSŤ A PREZENTÁCIA ZAHRANIČNO-POLITICKÝCH AKTIVÍT SR**

V rámci informačnej a propagačnej činnosti pokračovalo MZV SR v systematickej a efektívnej prezentácii všetkých zahraničnopolitických krokov MZV SR. Mimoriadny dôraz, v tejto oblasti, bol kladený predovšetkým na informovanosť o dosiahnutých výsledkoch SR v procese integrácie do NATO a EÚ. MZV úzko spolupracovalo s príslušnými rezortmi pri realizácii externej integračnej komunikačnej stratégie s cieľom zvýšiť v členských krajinách EÚ informovanosť o SR. Príslušné odbory MZV SR zabezpečujú vykonávanie zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám v podmienkach MZV SR. Počet žiadostí o informácie sa za posledné roky ustálil a predstavuje cca 1500 žiadostí ročne, ktoré sú vybavované v zmysle zákona. V roku 2003 boli sprevádzkované domovské stránky ZÚ SR v zahraničí, čím bola splnená úloha uložená v Zameraní zahraničnej politiky SR na rok 2003. K prezentácii zahraničnopolitických aktivít MZV SR úspešne využíva vlastnú domovskú stránku na Internete, ktorá je pravidelne aktualizovaná.

## **8. BUDOVANIE DIPLOMATICKEHO ZBORU A PERSONÁLNA POLITIKA**

V hodnotenom období boli základom pre personálnu politiku a budovanie diplomatickej služby priority zahraničnej politiky SR, a to vstup do NATO a do EÚ. SR má v súčasnosti v zahraničí 59 veľvyslanectiev, 8 misií a stálych misií, 8 generálnych konzulátov a 8 slovenských inštitútov pri ZÚ SR. Dva zastupiteľské úrady, ZÚ SR v Lime a ZÚ SR v Harare, ukončili svoju činnosť k 30. júnu 2003.

V roku 2003 pokračoval proces dobudovávania personálneho obsadenia ministerstva a zastupiteľských úradov, ktoré boli posilnené o odborníkov na problematiku európskej integrácie. V súlade s uznesením vlády SR č. 458 /2003 a č. 947/2003 bolo pre rok 2003 rezortu MZV SR vyčlenených 21 novosystemizovaných miest (18 štátnozamestnaneckých a 3 miesta vo verejnej službe). Z týchto zamestnancov bolo 18 vyslaných do zahraničia a o 3 zamestnancov bolo posilnené ústredie.

V priebehu roka 2003 ukončilo výkon funkcie vedúcich diplomatických misií SR 13 veľvyslancov, 2 generálni konzuli a jeden chargé d'affaires a.i.. Na uvoľnené miesta bolo vyslaných 7 veľvyslancov, 2 generálni konzuli a jeden chargé d'affaires a.i. V tejto súvislosti treba konštatovať, že k 31. decembru 2003 vedie diplomatické misie SR v zahraničí 57 veľvyslancov, 7 generálnych konzulov a 10 chargé d'affaires.

**Počet zamestnancov MZV SR - ústredie 492 z toho 380 v štátnej službe a 112 vo verejnej službe, riadiaci: 102. Zahraničie - 703,5 z toho 399 v štátnej službe a 304,5 vo verejnej službe, riadiaci: 83. Spolu: 1 195,5, z toho 779 v štátnej službe a 416,5 vo verejnej službe riadiaci pracovníci: 185.** Kvalifikačná štruktúra sa štatisticky nesleduje. Vekový priemer v ústredí je 39 rokov. Počet zamestnancov, ktorí boli prijatí do štátnej služby a ktorí uzavreli pracovný pomer vo verejnej službe: 53. Počet zamestnancov, ktorí ukončili služobný pomer a pracovný pomer: 36.

MZV SR najčastejšie spolupracovalo s Úradom pre štátnu službu, s Ministerstvom financií SR a s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Ministerstvo zahraničných vecí SR (osobný úrad a legislatívny odbor) spolupracuje s vyššie uvedenými ústrednými orgánmi pri legislatívnych zmenách pracovnoprávných predpisov. Ide hlavne o Zákonník práce, zákon o štátnej službe a zákon o verejnej službe. MZV SR informuje a rokuje s Úradom pre štátnu službu (gestor zákona o štátnej službe) a s Ministerstvom práce sociálnych vecí a rodiny SR (gestor zákona o verejnej službe a Zákonníka práce) o špecifikách, ktoré sú potrebné do týchto zákonov zapracovať. V novele zákona o štátnej službe, ktorá nadobudla účinnosť od 1.1.2004, rezort zahraničné veci „presadil“ zásadné špecifiká činnosti „zahraničnej služby“. S Ministerstvom financií SR rokuje a spolupracuje pri tvorbe systemizácie na príslušný rozpočtový rok a rozpočtu v oblasti plátov a povinných odvodov do poisťovní (zdravotné poisťovne, sociálna poisťovňa, Národný úrad práce).

Na činnosť počas roka 2003 mali výrazný vplyv legislatívne normy v oblasti pracovnoprávných predpisov. Hlavne zákon o štátnej službe v súčasnej podobe nevyhovuje pre náš rezort. Počas celého roka 2003 nepriaznivo ovplyvňoval činnosť všetkých riadiacich útvarov. Problém vznikol hlavne pri pohybe štátnych zamestnancov z ústredia do zahraničia a opačne (obsadzovanie miest predstavených, ale aj ostatných pracovných pozícií). Vzhľadom na to, že náš rezort nemal schválený osobitný zákon o zahraničnej službe, bolo snahou MZV SR v roku 2003 vyriešiť problémové oblasti zahraničnej služby v personálnej a mzdovej oblasti hlavne v novele zákona o štátnej službe. Nami navrhované zásadné zmeny v novele zákona o štátnej službe boli akceptované. Novela zákona o štátnej službe zásadne zmení

systém odmeňovania (bude stanovená jedna platová tarifa). Pre zamestnancov zahraničnej služby sa v dôsledku zmeny zákona o daniach z príjmov zmenil pomer platu s účinnosťou od 1.1.2004 zo 43% v inej ako slovenskej mene a z 57% v slovenskej mene, na 60% v inej ako slovenskej mene a na 40% v slovenskej mene.

Po pozitívnych skúsenostiach z praxe stále rovnako platí, že v rôznych činnostiach nášho rezortu je potrebná úzka spolupráca všetkých riadiacich útvarov pri legislatívnych zmenách pracovnoprávných predpisov a ostatných predpisov týkajúcich sa zahraničnej služby. Pre rok 2004 sa pripravuje zásadná zmena systému poskytovania náhrad liečebných výdavkov zamestnancov zahraničnej služby a ich rodinných príslušníkov. Cieľom legislatívneho zámeru nášho rezortu je novelou zákona o cestovných náhradách stanoviť možnosť uzatvorenia poistenia liečebných nákladov pre zamestnancov zahraničnej služby a ich rodinných príslušníkov tak, aby mali rovnaké práva v oblasti zdravotnej starostlivosti ako ostatní občania Slovenskej republiky (v súčasnosti sú postavení na úroveň turistu, čo považujeme za neúnosné). V súvislosti s uvedeným sa navrhuje upraviť zákon o sociálnom poistení, v ktorom by sme chceli dosiahnuť pre zamestnancov zahraničnej služby taký vymeriavací základ na povinné odvody do sociálnej poisťovne, aby tento nemal vplyv na určenie výšky dôchodku (podľa súčasnej platnej právnej úpravy sa dôchodok stanovuje len z korunovej časti platu). Máme za to, že vyššie navrhovanými zmenami v právnych predpisoch sa „napravia“ nerovnosti v oblasti poskytovania liečebných výdavkov a určovania výšky dôchodkov pre zamestnancov zahraničnej služby, ktoré v súčasnosti chápeme ako diskriminačné. V záujme ďalšej stabilizácie a profesionalizácie slovenskej zahraničnej služby MZV SR v oblasti personálnej politiky venuje zvýšenú pozornosť aj problematike kontinuálneho zvyšovania kvalifikačnej úrovne svojich zamestnancov. Nadväzuje tak na zákon č. 312/2002 Z.z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákon č. 313/2002 Z.z. o verejnej službe v znení ďalších zákonov, ktoré nadobudli účinnosť 1. apríla 2002. Oba uvedené zákony nielenže podstatným spôsobom modifikovali postavenie zamestnancov ministerstva, ale zaviedli do praxe novú koncepciu prípravy, ďalšieho odborného vzdelávania a personálneho rozvoja diplomatického a administratívno-technického personálu rezortu. Nová koncepcia predstavuje komplexný systém celoživotného vzdelávania zamestnancov ministerstva, prakticky od ich nástupu na ministerstvo cez jednotlivé stupne ich profesionálnej dráhy až po vzdelávanie riadiacich zamestnancov. MZV SR v tejto súvislosti organizuje pre zamestnancov ministerstva interné a externé vzdelávacie aktivity podľa aktuálnych potrieb rezortu.

### **Vzdelávacie semináre v SR**

V roku 2003 (k 18.11.2003) MZV SR zabezpečilo účasť približne 250 zamestnancov na cca 50 odborných seminároch organizovanými externými vzdelávacími agentúrami v oblasti mzdovej a finančnej problematiky, v oblasti novelizácie zákona o štátnej službe a o verejnej službe, v problematike európskej integrácie a európskeho práva, v oblasti ochrany osobných údajov či zavedenie modelu CAF 2002 v ústredných orgánoch štátnej správy, zameraného na systematické zvyšovanie kvality výkonu štátnej správy. K uvedeným vzdelávacím aktivitám je potrebné doplniť aj odborné kurzy pre komisie pre vykonanie skúšok štátnych zamestnancov v štátnej službe. Pre potreby zamestnancov MZV SR zabezpečil prednášku externého lektora Policajnej akadémie v Bratislave J. Zábojníka na tému Medzinárodný terorizmus a boj proti nemu. Do konca kalendárneho roka 2003 bol zorganizovaný pre vybraných zamestnancov ministerstva odborný kurz z teoretickej a praktickej prípravy zameranej na získanie základných vedomostí a zručností poskytovania prvej pomoci. Výška nákladov vynaložených na vzdelávanie zamestnancov MZV SR v roku

2003 predstavovala cca 270.000 Sk. Náležitá pozornosť sa venuje najmä vzdelávaniu a rozširovaniu vedomostí súvisiacich s európskou integráciou. Dôkazom toho je i skutočnosť, že v rámci vzdelávacích seminárov MZV SR uhradilo účastnícke poplatky 7 štátnym zamestnancom na 1- ročné postgraduálne štúdium na Fakulte manažmentu v Bratislave v rozsahu 84.000,- Sk a 2 štátnym zamestnancom na špecializovaný 3 - mesačný seminár na Akadémii Istropolitana – NOVA v rozsahu 40.000,- Sk. Obidva študijné programy sú zamerané len na euroagendu a prehĺbenie vedomostí a znalostí z budúceho členstva SR v EÚ.

### Študijné pobyty v zahraničí

V roku 2003 (k 18.11.2003) sa 64 zamestnancov MZV SR zúčastnilo zahraničných študijných pobytov na diplomatických akadémiách, inštitútoch medzinárodných vzťahov a podobných vzdelávacích inštitúciách ministerstiev zahraničných vecí v európskych i mimoeurópskych krajinách, resp. sa zúčastnili na seminároch, kurzoch, výcvikových programoch, stážach, konferenciách a pod. V rámci týchto aktivít sa realizovalo 33 krátkodobých (do 1 mesiaca) študijných pobytov (50 zamestnancov), 7 strednodobých (do 3 mesiacov) študijných pobytov (9 zamestnancov) a 4 dlhodobé (nad 3 mesiace) študijné pobyty (5 zamestnanci), ktorých vzdelávacie programy boli zamerané predovšetkým na problematiku európskej integrácie a medzinárodno-ekonomickej spolupráce, otázky spoločnej a obrannej politiky, terorizmus a boj proti terorizmu, oblasť medzinárodného práva, ako aj na problematiku diplomatickej praxe a výučby cudzích jazykov.

Ako je už uvedené vyššie, osobný úrad využíva ponuku zahraničných vzdelávacích programov z renomovaných vzdelávacích inštitútov, resp. z ústredných orgánov štátnej správy najmä z členských štátov EÚ a NATO. Z týchto inštitúcií možno spomenúť napr. Diplomatickú akadémiu Viedeň, Oxfordskú univerzitu, Diplomatickú školu v Madride, Stredisko európskych štúdií v Štrasburgu, Holandský inštitút medzinárodných vzťahov Clingendael, Národnú školu verejnej správy ENA v Paríži, Európske stredisko bezpečnostných štúdií G.C. Marshalla v nemeckom Garmischi, Ženevské stredisko pre bezpečnostnú politiku, Diplomatickú akadémiu pri MZV Ruskej federácie a Moskovskú štátnu univerzitu medzinárodných vzťahov, MZV Belgicka, MZV Indie a ďalšie.

### Jazykové vzdelávanie

Osobitnou kapitolou pri zvyšovaní odbornej profesnosti, resp. pri zvyšovaní odbornej kvalifikácie je jazyková príprava zamestnancov ministerstva. Zvyšovaniu jazykovej úrovne zamestnancov MZV SR je venovaná stála pozornosť už niekoľko rokov a v tomto zmysle sú organizované interné jazykové kurzy v spolupráci so štátnymi jazykovými školami či kultúrnymi inštitútmi zastupiteľských úradov zastúpenými na Slovensku (napr. Goetheho inštitút, Francúzsky inštitút). V akademickom roku 2003/2004 prebieha päť interných jazykových kurzov pre zamestnancov a to z :

- anglického jazyka pre stredne pokročilých (24 zamestnancov);
- anglického jazyka pre pokročilých (25 zamestnancov);
- francúzskeho jazyka pre stredne pokročilých (25 zamestnancov);
- francúzskeho jazyka pre začiatočníkov (22 zamestnancov);
- a španielskeho jazyka pre začiatočníkov (20 zamestnancov).

Celkové náklady na jazykové vzdelávanie v roku 2003 predstavujú 248.000 Sk.

## Príprava ľudských zdrojov pre rezort MZV SR

Ministerstvo sa taktiež aj v tomto roku podieľalo na odbornej príprave potenciálnych ľudských zdrojov pre potreby rezortu. V tejto oblasti spolupracuje s vybranými vysokými školami a univerzitami, ktorých absolventi môžu nájsť uplatnenie v zahraničnej službe. Ide najmä o študentov Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov a Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ústavu medzinárodných vzťahov a aproximácie práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského Bratislava, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, Fakulty medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave, Filozofickej fakulty UK Bratislava a Filozofickej fakulty UKF Nitra, ktorým ministerstvo poskytuje krátkodobé odborné stáže v ústredí ministerstva na jednotlivých odborných útvaroch a na vybraných zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. V roku 2003 absolvovalo (k 18.11.2003) krátkodobú odbornú stáž v ústredí MZV SR celkovo 185 študentov a na ZÚ SR v zahraničí vykonalo krátkodobú stáž 45 študentov. Okrem možnosti realizovať stáže na MZV SR či ZÚ SR v zahraničí sa niektorí zamestnanci ministerstva zapájajú tiež do prednáškového procesu, keď na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov UMP v Banskej Bystrici prednášajú aktuálne problémy zahraničnej politiky či diplomacie.

V rámci potreby neustálej profesionalizácie zahraničnej diplomatickej služby SR ministerstvo plánuje aj v roku 2004 naďalej venovať zvýšenú pozornosť kontinuálnemu a systematickému zvyšovaniu odbornej úrovne jej zamestnancov a za týmto účelom zabezpečiť realizáciu komplexného systému celoživotného vzdelávania zamestnancov rezortu.

## Medzinárodné organizácie a občania SR

V roku 2003 bol zaznamenaný nárast záujmu občanov SR o zamestnanie v štruktúrach medzinárodných organizácií, predovšetkým pokiaľ ide o posty v Európskej komisii, Európskom parlamente, respektíve v iných štruktúrach EÚ (125 evidovaných žiadostí). O prácu v štruktúrach EÚ sa v roku 2003 zaujímali predovšetkým študenti posledných ročníkov vysokých škôl a ich čerství absolventi. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že mnohí žiadatelia neboli o problematike európskej integrácie primerane informovaní a vzhľadom na to MZV SR - Stredisko pre OSN a ďalšie medzinárodné organizácie im na požiadanie poskytli nevyhnutné údaje vrátane osobných konzultácií a elektronických informácií. Okrem EÚ sa občania zaujímali najmä o zamestnanie v OECD, OBSE a OSN a v jej špecializovaných agentúrach.

V nasledujúcom roku sa v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie predpokladá ďalšie zvýšenie počtu uchádzačov o uvedené pozície a súčasne aj rozšírenie agendy, ktorá súvisí s vysielaním národných expertov SR do európskych štruktúr a so spolupracou Strediska s ústrednými orgánmi štátnej správy SR.

SR je členom, resp. zmluvnou stranou viac ako 100 medzinárodných a medzivládnych organizácií, programov, fondov, konferencií a pod. Zmyslom členstva SR v medzinárodných organizáciách je efektívne presadzovanie zahranično-politických záujmov SR, ale aj účasť SR v programoch a projektoch technickej pomoci, získavanie grantov a pod. Napomáhanie zamestnávaniu slovenských občanov v medzinárodných organizáciách je tiež jedným z prvkov efektívneho využívania členských príspevkov.

Každá organizácia má svoje pravidlá pri obsadzovaní jednotlivých postov. V organizáciách spadajúcich do systému OSN vzniká členským krajinám nárok na obsadenie miest na základe kvóty vyplývajúcej z výšky členského príspevku a dodržania geografického

princípu. Kvóta pre občanov SR pre obsadzovanie profesionálnych miest v sekretariáte OSN je podľa informácií SM Ženeva v rozpätí 4-6. Do tohto počtu sa počítajú miesta vo všetkých sídlach OSN a vo všetkých jeho orgánoch, programoch a fondoch. Z tohto hľadiska možno konštatovať, že podľa súčasného stavu je kvóta OSN pre SR značne prekročená. Realita potvrdzuje trend obsadzovania mnohých postov na základe odborných požiadaviek (napr. vysoké zastúpenie SR v Medzinárodnej agentúre pre atómovú energiu) a miery angažovanosti členskej krajiny v konkrétnej MO v podobe dobrovoľných finančných prostriedkov (skupina veľkých donorov). Uchádzači o posty do MO prechádzajú výberovým konaním. Ak organizácia nespadá do systému OSN, krajine automaticky nevzniká nárok na obsadenie určitého počtu miest. Tie sa obsadzujú konkurzom, kde sú stanovené náročné odborné a jazykové kritériá. V niektorých prípadoch sa pri výbere nových zamestnancov uprednostňujú občania tých krajín, ktoré v aparáte organizácie ešte nie sú zastúpené.

Počas roka 2003 MZV SR aktívne pôsobilo aj vo vyššie uvedenej oblasti, či už išlo o samostatné kontrakty alebo o vysielanie národných expertov SR do štruktúr Európskej únie. V tejto súvislosti Stredisko spracovalo informačný list, ktorý obsahoval základné inštrukcie k postupu vysielania národných expertov SR do štruktúr Európskej únie a spolu s Rozhodnutím Európskej komisie číslo C (2002) 1559 k Pravidlám vysielania národných expertov do Európskej komisie z 30. apríla 2002 (COMMISSION DECISION of 30 April 2002 Rules applicable to National Experts on Secondment to the Commission) ho odoslalo ústredným orgánom štátnej správy. Vzhľadom na skutočnosť, že prax ústredných orgánov štátnej správy, ktoré budú v blízkej budúcnosti v spolupráci s MZV SR (Stredisko a Sekcia európskej integrácie) priamo zainteresované v procese vysielania národných expertov, si vyžiadala preklad vyššie uvedeného materiálu z anglického jazyka do slovenského jazyka. Stredisko daný preklad zabezpečilo a distribuovalo všetkým dotknutým orgánom. Ďalej Stredisko listom v mene vedúceho služobného úradu MZV SR požiadalo vyššie uvedené orgány o oznámenie kontaktnej osoby, s ktorou bude v prípade ponuky na obsadenie voľnej pracovnej pozície národného experta v štruktúrach EÚ MZV SR spolupracovať. Napriek tomu, že predmetný list bol v auguste 2003 spracovaný a odoslaný 15 ústredným orgánom štátnej správy, do dnešného dňa naň odpovedalo len 5 z nich. Poverení zamestnanci niektorých ústredných orgánov odpoveď síce prisľúbili telefonicky, ale v skutočnosti ju MZV SR nedostalo. Ako vyplynulo z telefonických rozhovorov zamestnancov Strediska, na rezortoch buď v súčasnej dobe prakticky neexistujú alebo sa len začínajú zostavovať databázy odborníkov, ktorí by mohli byť v prípade potreby vysielaní ako národní experti SR na pozície v štruktúrach EÚ po vstupe SR do EÚ.

Nadobudnutie plného členstva v NATO, ktoré sa predpokladá v apríli 2004, nebude zakladat' pre SR priamy nárok na obsadenie stanoveného počtu miest v štruktúrach organizácie. Predpokladá sa však, že Slovensku bude ponúknuté obsadenie cca 35-50 miest vo vojenských orgánoch Aliancie. Počet budúcich miest v civilných štruktúrach nie je možné v súčasnosti konkretizovať. Miesta v civilných štruktúrach NATO sa obsadzujú formou výberového konania. Hoci zo strany organizácie je záujem o primerané zastúpenie všetkých členských krajín a toto sa pri výbere berie do úvahy, pokiaľ krajina nemá potrebný počet dostatočne pripravených kandidátov, miesta sú obsadzované predstaviteľmi ďalších členských štátov. V partnerských štábných prvkoch vytvorených v rámci vojenských štruktúr NATO je v súčasnosti sekondovaných 7 predstaviteľov OS ASR a v Euroatlantickom stredisku pre koordináciu reakcií na katastrofy (EADRCC) pôsobí jeden zástupca MV SR.

V rámci Rady Európy (RE) existuje tzv. geografické rozdelenie počtu pracovných miest v kategórii A, čo sú vysokoškolsky vzdelaní zamestnanci. V závislosti od schváleného

rozpočtu je každému členovi RE priznaný určitý počet bodov, z ktorých sa odpočítava za miesto obsadené zamestnancom príslušnej krajiny. SR má priznaných 8 bodov, s možnosťou rozpätia až do 11 bodov. V súčasnosti pracujú traja zamestnanci zo SR na trvalý kontrakt v kategórii A. Za kategóriu B - ostatní zamestnanci, sa body neodpočítavajú. Voľné miesta v sekretariáte RE sú obsadzované na základe vypísaných konkurzov s presne vymedzenými podmienkami.

V Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) nie je exaktne vymedzený počet občanov z jednotlivých členských krajín na obsadenie príslušných postov a pracovné miesta majú dvojaký charakter: kontrahované (platené z rozpočtu OBSE) a sekondované (platené vysielajúcim účastníckym štátom OBSE). Členovia misií OBSE sú takmer výlučne „sekondovaní“. Ako v ostatných štruktúrach OBSE, ani v misiách nie sú nárokovateľné počty miest alebo kvóty pre jednotlivé účastnícke štáty. Kandidáti nominovaní štátmi sa vyberajú podľa kritérií OBSE, medzi ktorými je aj kritérium tzv. „geografickej diverzity“ personálu každej misie alebo inštitúcie. Pomer počtu členov misií z účastníckeho štátu a výšky jeho členského príspevku môže slúžiť len ako neoficiálny orientačný ukazovateľ aktivity štátu v tejto oblasti. SR má v organizácii zastúpenie na najvyššom poste. Ján Kubiš je GT OBSE, ďalej 6 zamestnancov v ústredí OBSE vo Viedni a 6 členov misií OBSE zo SR sú na „sekondovaných“ miestach.

Okrem slovenských občanov, ktorí pracujú v medzinárodných organizáciách v rámci dlhodobých kontraktov, má SR zastúpenie aj v rámci krátkodobých misií, ako v mierových jednotkách, pozorovateľských misiách a pod. V súčasnosti takouto formou pracuje pre rôzne medzinárodné organizácie celkovo 871 slovenských občanov (príslušníkov ASR a civilov) (viď. tabuľka 3). Celkovo pôsobí v misiách OBSE 6 civilných občanov SR a 4 v mierových misiách OSN. Slovenská republika prispieva, okrem bežných príspevkov OSN, aj do rozpočtu mierových operácií OSN. V súčasnosti sa SR zúčastňuje na mierových misiách OSN: UNDOF (Golanské výšiny), UNTSO (Sýria), UNMEE (Etiópia-Eritrea), UNFICYP (Cyprus), UNMIS (Východný Timor), UNAMSIL (Sierra Leone). Celkový počet príslušníkov OS SR pôsobiacich v mierových misiách je však 860, z toho OSN (604), KFOR a SFOR (129), OBSE (2), EUMM (3), Afganistan (40) a Irak (82).

Z celkového prehľadu zastúpenia SR v medzinárodných organizáciách vyplýva, že 127 slovenských občanov pracuje v 37 medzinárodných organizáciách, resp. programoch (z celkového počtu vyše 100) v rámci dlhodobých kontraktov. Táto skutočnosť svedčí o disproporcii medzi počtom osôb a počtom organizácií v ktorých pracujú. Zastúpenie v niektorých MO (napr. úradovne OSN vo Viedni) vzhľadom na výšku poskytovaného príspevku je primerané, v niektorých MO je mierne pod úrovňou (napr. RE), inde sú značné rezervy resp. nemáme žiadne zastúpenie (ide predovšetkým o špecializované organizácie ako napr. UNON, UNEP, UH – Habitat, IMO, IMSO, ICO, INMARSAT, IRSG, ISO, ICSG, ILZSG, IOLM, BIPM, OIV, OIE, ECMT, ECAC, EUTELSAT, BIE, IIR, IIF, EPPO, APCA a pod.). V budúcnosti bude potrebné venovať väčšiu pozornosť systematickému presadzovaniu slovenských kandidátov na voľné posty najmä v tých organizáciách, ktoré sú pre SR z rôznych aspektov dôležité a v ktorých SR doposiaľ nemá žiadne zastúpenie.

V záujme dosiahnutia pozitívnejších výsledkov v danej oblasti Stredisko venuje veľkú pozornosť vytváraniu databázy odborníkov v oblastiach, ktoré ešte nemá pokryté. Dôležitým prvkom práce Strediska je tiež výber vhodných kandidátov zo SR na voľné miesta v MO, rýchla komunikácia a výmena informácií medzi MO - Stredisko - kandidát - MO - SM resp. ZÚ SR, ako aj aktívne presadzovanie v centrálnych jednotlivých medzinárodných

organizácií prostredníctvom Stálych misií, príp. ZÚ SR.

Zastúpenie SR v mierových misiách OSN je na vysokej úrovni, čo svedčí o vysokom kredite príslušníkov ASR na medzinárodnom poli. V misiách OBSE a EÚMM je zastúpenie SR na primeranej úrovni.

Mimoriadne pozitívne treba hodnotiť skutočnosť, že na Slovensku má v súčasnosti zastúpenie 10 medzinárodných organizácií (Svetová zdravotnícka organizácia - WHO, Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov - UNHCR, Medzinárodná finančná spoločnosť - IFC, Úrad pre kontrolu drog a prevenciu kriminality - ODCCP, Populačný fond OSN - UNFPA, Program OSN pre rozvoj - UNDP, Rozvojový fond OSN pre ženy - UNIFEM, Svetová banka - The World Bank - Regional Support Centre, Informačná kancelária Rady Európy, Medzinárodný Višehradský fond). Sústreďením väčšiny MO v jednom objekte ide o napĺňanie myšlienky vytvorenia tzv. UN House v Bratislave, čo je pre SR nepochybne prínosom, berúc do úvahy priamy ekonomický dopad, prestížne a zároveň politické hľadisko a v neposlednom rade i otázku zamestnanosti slovenských občanov.